

העריק

אדון נשיא נכבד, מיכתב לך ממני: אולי בו תעניין, אם רק תתפנה מעט.

קיבלתי כאן פקודה ללבש מדים ותיכף למלחמה ללכת ביום שלישי, מוקדם.

אדון נשיא נכבד, עליך להבין: אני לא כאן בשביל לירות בבני-אדם.

לא, אל תכעס עלי, אך לא אסכים ללכת. תרשום זאת לפניך: אני עריק ודי.

נולדתי לראות

כיצד הורגים את אבא, אחי מקרב לא שבו ובני כולו דמעות.

אמי בכתה בלי סוף, עד שירדה בור קבר; עכשיו היא כבר מעבר - צוחקת לפצצות.

שבוי במחנות, גזלו את נשמת; גנבו לי את אשתי, את כל הזיכרונות.

מחר בטרם אור אגיף דלתי לנצח על שנות חיים שמתו - הביתה לא אחזור.

אוציא את כל ימי על פני דרכי המלך, אהיה נודד והלך ולבריות אומר:

סרבו פקודה כולכם; המילחמה נמשעת! אל תתגייסו אף פעם! סרבו להילחם!

אם כבר נותנים פה דם, תתן אתה הכל! אתה נואם גדול, אדון נשיא נכבד!

אם תבקשוני עוד, אמור נא לבולשת שאין לי, אין לי נשק; הם יכולים לירות!

מאת בורים ויאן (1954)

מצרפתית: אברהם עוז

תירגום שירו של בוריס ויאן לעברית נעשה בידי הדוקטור אברהם עוז מהחוג לאמנות התיאטרון ב-אוניברסיטת תל-אביב, והוקרא לפני שבועיים בקאמפוס, בעצרת מרצים וסטודנטים למען הקמתה של מדינה פלסטינית לצד מדינת-ישראל.

נוצחה. מכאן נובע שממלכת ירדן איננה מחוזה סיכון ביטחוני ובוודאי גם נוכל לה במילחמה החמישית או השישית.

כך, בכדי להוכיח דבקותה העיקשת בתמישה הביט-חונית מחד, ונאמנותה להסכמי קמפ-דייוויד ככתבם וכלשונם נואידך, ובכדי לאפשר פריצת דרך במשאומתן, מחליטה הממשלה בישיבה היסטורית, להורות לצה"ל לפלוש לירדן, למגר את הרפובליקה ולהחזיר המלוכה.

המלך חוסיין, שקיבל מיקלט מדיני בישראל, ממתין לתוצאות. לאחר שלושה ימים נגזר חלום הרפובליקה ואלוף פיקוד המרכז מחזיר לחוסיין את ממלכתו.

צה"ל מרכיב דגליו לכבוד לוחמיו שנפלו למען המולדת.

עכשיו, ברוח קמפ-דייוויד, מחדשת ישראל פנייתה לממלכת ירדן להצטרף לשיחות האוטונומיה. חוסיין דורש כתנאי מוקדם נסיגה מהשטחים וממיזרח-ירושלים ולא, סכנת מילחמה מאיימת על האיזור. שגריר ירדן באו"ם מגיש למועצת-הביטחון בקשה לגנות את ישראל על תוקפנותה, באשר בימים שבהם נעדר המלך חוסיין מממלכתו, צה"ל פלש לתוכה.

אפשר היה להמשיך, אבל זה עצוב מדי. את המשאומתן על האוטונומיה אנו מנהלים על פי כל כללי הטכס ותפארת המליצה, אך בזחילה על הבר-כיים, ללא כבוד וזקיפות קומה. הדלת חוזרת ונטרפת

אח המשאומתן אנו מנהלים לפי כללי הטכס, אך בזחילה על הברכיים

בפנינו ואנו אפילו לא חשים בעלבון. אנו דבקים במצריים ודבקים באופציה של ממלכת ירדן תוך הת-עלמות ביודעין ובמתכוון מבן השיח היחיד והנכון למשאומתן זה - הפלסטינים.

כל אשר נסכם עם מצריים איננו שווה הנייר אם לא יהיה מקובל על הפלסטינים. כל אשר נסכם בבוא היום עם חוסיין איננו שווה הנייר אלא אם כן צה"ל ימשיך להגן על כיסאו ויאפשר לו לטבוח בפלסטינים מתנגדיו. עלינו לנהל משאומתן עם כמה וכמה צדדים ועם כמה וכמה אופציות ואלטרנטיבות, ולא בחיטוטים מישפטיים וברגשות ובפסילה אישית שמקומם לא יכירם בדיונים על עתידו של עם, ואני מתכוון לעתידנו אנו.

אם כך נמשיך לנהוג, נמצא עצמנו יום אחד משלמים מחיר כבד מנשוא בגלל דבקותנו בחוסיין ובכיסאו.

צבי קוסטרינסקי, תל-אביב

שלום לך, אוטונומיה

המשבר הנוסף בשיחות האוטונומיה הגיעו לכלל סיום ביום השלישי ה-10 ביוני 1980, עם התחדש השיחות. לאחר מסע דילוגים של השגריר סול לינוביץ ושיחת טלפון ממושכת ומרגשת בין שני הידידים - ג'ימי קרטר ואנוור אל-סאדאת, נתרצה הנשיא ה-מצרי. רמז מצד ראש-הממשלה מנחם בגין, שגם הוא היה רוצה בשיחה טלפונית עם ג'ימי קרטר, נשאר תלוי באוויר ללא תגובה.

ביום הראשון, ה-15 ביוני 1980, מופסקות שיחות האוטונומיה על-פי הוראת הנשיא המצרי ומישלחת המשאומתן הישראלית אשר באלכסנדריה חוזרת ל-

הנשיא רתח מכעס, כאשר נמסר לו שראש-המשלה הופיע בחליפה כחול-לבן

ירושלים. אל-סאדאת פשוט רתח מכעס כאשר נמסר לו שבקבלת-פנים הניגית במישכן הכנסת לשגריר פאפואה, הופיע ראש-הממשלה מנחם בגין בחליפה כחול-לבן. הרמז השקוף כל כך, הסימבוליקה הברורה והנועזת לא תסולח.

לאחר כשבוע מייגע ולאחר שמר טומי לפיד, הממו-נה על הטלוויזיה התנצל וטען שהקליטה בצבע היתה לקויה ובעצם ראש-הממשלה לבש חליפת תכלת-לבן ולא כחול-לבן, הנתרצה הנשיא המצרי. בלב כבד קיבל העם בישראל ההודעה, שכתוצאה מהתקלה זו יידחו שידורי הטלוויזיה בצבע לעוד כשנתיים.

שיחות האוטונומיה המתחדשות ביום שלישי מופס-קות ביום חמישי. שר-החינוך המצרי גילה לנשיא, שבספרי הלימוד אשר בישראל, ירושלים מוזכרת כבירת המדינה. הפעם המשבר חמור ביותר, תלונה שמגישה בנדון מצריים למועצת-הביטחון, מתקבלת. ישראל מגו-נה, ארצות-הברית נמנעת בהצבעה.

ראש-הממשלה בגין מנסה כמיטב יכולתו לחזקיר לג'ימי קרטר שעוד ב-17 בספטמבר 1978, במיכתב-הלוואי שצורפו להסכם קמפ-דייוויד, הוא כתב לו על עמדת ישראל בעניין ירושלים לאמור: "ירושלים הינה עיר אחת, שאינה ניתנת לחלוקה, בירת מדינת ישראל".

סקרי דעת הקהל בארצות-הברית מבטיחים לקרטר תקופת נשיאות נוספת. הוא משיב למר בגין שאיננו זוכר כלל שקיבל מיכתב כזה.

הפרופ' הנוזע לחקר המוח, אדווארד הורן, מפרסם מאמר מדעי המוכיח, שבדומה לרפלקס המותנה של הכלב של פאבלוב, כך גם הזכרון של אומות העולם הופך לפתע מאוד סלקטיבי כאשר מדובר בישראל.

נציגי אש"פ בניו-יורק מפגינים ליד מעונו בחסות המישפטה. מכל מקום, מוצא ממשבר שיחות האוטו-נומיה לא נראה באופק. יש בישראל חוגים רחבים הדורשים מהממשלה שלא תסכים לחזור לשיחות עד שתתקבל הבטחה מפורשת מהנשיא המצרי, שבמידה ותתחדשה הן תימשכנה מעתה ואילך ברציפות ולא תופסקנה חדשות לבקרים על-פי מצבי רוחו. חוגים אלה מדגישים כי הנשיא המצרי נוהג בנו כבאומה מובסת ומושפלת, חסרת כבוד וזקיפות קומה; ולכך עוד נוס-פים מאמרי היסטנה בעיתונות המצרית אשר חזרה, כאילו על-פי רמז מלמעלה, להדביק את הכינוי "שי-לוק" לראש-הממשלה.

לאור הנסיון העגום, ספק אם ממשלת הכבוד וההדר תישמע לפניות אלה.

ב-20 באוגוסט 1980, בבוקר היום הרביעי, פורצת בירדן הפיכה פלסטינית. לאחר קרבות עקובים ה-נמשכים יממה תמימה, מודח המלך חוסיין מכיסאו ומוכרז על הקמת הרפובליקה הירדנית-פלסטינית.

כנשיא וכראש ממשלת המעבר עד לבחירות מתמנה יאסר עראפאת. עשרות אלפי פלסטינים, אשר כוזרו מרכיבים את רוב אוכלוסיית ירדן, צוהלים וחוגגים ליד ארמון המלוכה שהפך לארמון הנשיאות. תגובות שימחה גם ברחוב הערבי בשטחים. גם ברחוב הישראלי, תחושה של הקלה - לא עוד דיונים ומאבק על מדינה פלס-טינית נוספת. צה"ל בכוננות עליונה.

יש אומרים שאם ממשלת ישראל תציע, בבוא העת, לממשלת הרפובליקה הפלסטינית את ההצעות שהיתה מוכנה להציע למלך חוסיין והסכים לאתם ויתורים להם היתה מסכימה אם חוסיין היה מצטרף למשא-ומתן - יש סיכוי לשלום.

ראש הממשלה בגין מפנה תשומת-לב שריו ויועציו המישפטיים לבעיה מישפטית סבוכה ביותר. אומנם בתירגום העברי של הסכמי קמפ-דייוויד כתוב, שמשא-ומתן יתנהל בין "ישראל, מצריים, ירדן ונציגי ערביי ארץ-ישראל" אך ברור היה לכולם שאנחנו מתכוונים לנהל משאומתן רק עם ממלכת ירדן ולא עם "ירדן", שהוא מונח חסר תוכן מישפטי.

גם המערך תומך, לשם שינוי, בתפיסתו של ראש הממשלה. ברור לכולם, עוד מימי המועים עם המלך עבדאללה, שבישראל יש נכונות לדבר רק עם בית המלו-כה האשמי. כל אופציה אחרת אסורה בתכלית ופסולה מראש.

העובדה שבית מלוכה זה מונה לשלוט על-ידי האי-מ-פריה הבריטית בדימדומי שקיעתה, העובדה ששילטון זה, כמעט בכל שנותיו, היה כנטע זר באוכלוסייה הפלסטינית שמשני צדי הירדן - אין בכל אלה לשנות הפרשנות הישראלית להסכם קמפ-דייוויד. למונח ירדן משמעות יחידה - ממלכת ירדן.

חוגים ביטחוניים גם מעלים חששם מפני מדינה פלסטינית, שבוודאי תרצה בהשמדת ישראל, ויש לראות בה סיכון ביטחוני. הם מדגישים העובדה שממלכת ירדן יצאה נגדנו לארבע מילחמות - במטרה לחסלנו, ובכולם